

Prof. Schweitzer József emlékének

Zsidó irányzatok, modern értékek

BBN-HEB-341.9, BBN-HEB11-234.4,
BMA-HEBD-322.5,
BBV-101.45, BMVD-101.75,
BMA-VALD-452:1, BMA-VALD-518:2

Biró Tamás

2015. március 5.:

Nemzetállam, nacionalizmus, antiszemitizmus, cionizmus

Jövő hétre

1. *A Sulhan arukh*, mint a zsidó vallásjog (*halákha*) kiindulási pontja a 16. század óta.
2. 1868-69: zsidó kongresszus („egyetemes gyűlés”): a *Sulhan arukh*-ra való hivatkozás – ill. ennek elutasítása – szimbolikus fontossága.
Kongresszusi hitközségek => neológia
A kongresszuson létrejött hitközségek elutasítása
=> 1871. országos szervezet.
Status quo ante hitközségek (1926/28: országos szervezet)
3. Egy zsidó vallás van-e, kettő-e?

Következő órára: a *Sulchan arukh* jelentősége

- Egy monogrammal publikált pamflet:
 - G[uttmann] M[ihály]: *A Sulchan Áruch és a magyar zsidóság: Néhány alkalmi észrevétel az izraelita vallásfelekezet napirenden levő egyik kérdéséhez.* (Budapest, 1913). http://mtdaportal.extra.hu/books/guttmann_mihaly_a_sulchan_aruch.pdf
 - Olvassa el az írást:
 - Mi a pamflet célja? Kinek szól, és miről akarja meggyőzni az olvasót?
 - Sikerült meggyőzni magát?
 - Hogyan épül fel az érvelés?
 - Mit gondol, hol tér G.M. érvelése el más irányzatok felfogásától?
- Projekt: témaválasztás?

Mai órára: melyek „zsidóságunk tanításai”?

- Két könyv, tíz év eltéréssel kiadva, tíz év eltéréssel reprintelve:
 - Benoschofsky Imre. *Zsidóságunk tanításai* (Budapest: Makkabi, 1997; eredetileg: Javne könyvek, 1941) [71.Ben.1.]
 - Friedmann Benjámín. *A zsidó vallás törvényei* (Bné Brak: Friedmann L. Könyvnyomdája, 1988; eredetileg: 1. kiad.: Miskolc, 1925, 2. kiad.: 1931) [71.2.Fri.1]
 - Hasonlítsa össze a két könyvet:
 - Milyen okokból születhetett az egyik, ill. a másik könyv? Ki a célközönség?
 - Milyen okokból adhatta ki újra valaki a könyveket 56-57 évvel később? Ki a célközönség?
 - Mit jelképez a címlapokon az illusztráció? Mit mond el a kiadók zsidóságról alkotott képéről?
 - Mely szerzőnek mit jelent a zsidóság?
- => szerda estig küldjön nekem emailben 5-5 jelzőt, amellyel jellemezné a két könyvet.
- Projekt: témaválasztás?

5-5 szó, jelző, észrevétel

Mindkét könyvben a Tóra fontossága

Friedmann

- tartásuk be a régi törvényeket
- főleg a mezőgazdaságban dolgozó közeghez szól
- régi hagyományokat őrző zsidókhöz írta
- legfontosabb kérdések a valláshoz kapcsolódnak
- vallási előírások bemutatása

Benoschoffsky

- Isten-ember kapcsolata
- zsidó büszkeség alapja az egyistenhit
- 20. század és modernebb gondolkodó zsidókhöz szól
- erkölcsösség
- hit és a tudás közti kapcsolat és ellentét

5-5 szó, jelző, észrevétel

Friedmann Benjámín. *A zsidó vallás törvényei*

- exkluzív, gyakorlatias, halákhikus, egyszerű nyelvezetű, az előszóban méltatlankodó;

Benoschofsky Imre. *Zsidóságunk tanításai*

- széleskörű, filozofikus, művelt, közösségformáló, buzdító, (6. érződik rajta az asszimiláció hatása ill. a vészorszak szorítása)

Modernitás vs. hagyomány: egy első modell

Skála

• A modernitás teljes elfogadása,	a hagyomány teljes elutasítása
• A modernitás teljes elfogadása,	a hagyomány részleges elfogadása
• A modernitás részleges elfogadása,	a hagyomány részleges elfogadása
• A modernitás részleges elfogadása,	a hagyomány teljes elfogadása
• A modernitás teljes elutasítása,	a hagyomány teljes elfogadása

Kérdések:

- Lehet-e kompromisszumokat kötni? Mi mivel egyeztethető össze?
- Mi a primer motiváció, és mi a szekunder magyarázkodás?

Önreflexió: kaptunk-e új válaszokat az első héten feltett kérdésekre?

Mi a zsidóság?

- Vallás:
 - Hiedelemvilág
 - Rítusok, parancsolatok
 - Értékrendszer
 - Intézmények
 - Szokások
 - ...
- Történelem
- Sorsközösség
- Nép
- Nemzet
 - nemzetállam
- Kultúra
 - Nyelv
- Életérzés
- A Teremtőhöz való viszony, monoteizmus
- ...

A modern kor „kihívásai”

- A HAGYOMÁNY szerepe egy modern(izálódó) társadalomban.
- A nemi és családi szerepek egy modern(izálódó) társadalomban.
- A külvilághoz (nem zsidókhöz) való viszony egy modern(izálódó) társadalomban.
 - Vegyesházasság
 - Antiszemitizmus
- A foglalkozási szerkezet megváltozása.
- ...

Viszlát jövő csütörtökön!